

การรับรู้ทางบทบาทและทัศนคติระหว่างกลุ่ม : ศึกษาข้อมูลเฉพาะกรณี  
คณะกรรมการสภาตำบล (กสต.) และคณะทำงานสนับสนุนการ  
ปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล (คปต.) ในอำเภอ  
กรบุรี จังหวัดนครราชสีมา

โดย

สมใจ หวงมิตร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยศรี  
คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พ.ศ. 2529

ฉบับนี้หน ก ก

๑.๒๘.พ.ค.๒๙

จาก

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์  
คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

วิทยานิพนธ์

ของ  
นางสมใจ ห่วงมิตร


เรื่อง

การรับรู้ทางบทบาทและทัศนคติระหว่างกลุ่ม : ศึกษาข้อมูลเฉพาะกรณี  
คณะกรรมการสภาตำบล (กสต.) และคณะทำงานสนับสนุนการ  
ปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล (คปต.) ในอำเภอ  
ครบุรี จังหวัดนครราชสีมา


ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร  
สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (สังคมวิทยา)

เมื่อ วันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2529

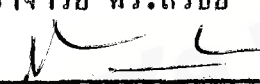
ประธานกรรมการวิทยานิพนธ์

  
( อาจารย์ ดร.สุดสวาท ทิศโรจน์ )


กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

  
( อาจารย์ ดร.สิริชัย วัชรโชน )

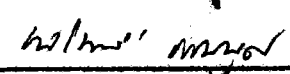
กรรมการวิทยานิพนธ์

  
( รองศาสตราจารย์ ดร.สถิตย์ นิยมญาติ )

กรรมการวิทยานิพนธ์

  
( ศาสตราจารย์ ดร.เสรีน บุณยะहितานนท์ )

คณบดี

  
( รองศาสตราจารย์เฉลิมศรี ธรรมบุตร )

## บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง "การรับรู้ทางบทบาทและทัศนคติระหว่างกลุ่ม ศึกษามูล เฉพาะกรณีคณะกรรมการสภาตำบล (กสต.) และคณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนา ชนบทระดับตำบล (คปต.) ในอำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา" มีความมุ่งหมายที่จะ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ กับทัศนคติ ซึ่งตัวแปรที่ศึกษาในครั้งนี้ได้แก่ สถานภาพทางงาน เศรษฐกิจและสังคม การรับรู้บทบาทของอีกฝ่ายหนึ่ง และความสอดคล้อง ระหว่างการรับรู้ความคาดหวังของอีกฝ่ายหนึ่งกับการรับรู้บทบาทของตนเอง และทัศนคติ ทั้งนี้โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามจาก กสต. จำนวน 151 คน และ คปต. จำนวน 31 คน ในเขตอำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้บทบาทและทัศนคติ

ผลการศึกษาในกลุ่มประชากรดังกล่าวปรากฏว่า สถานภาพทางงานสังคมและ เศรษฐกิจ ได้แก่ ระดับการศึกษา ระดับรายได้ และฐานะตำแหน่งของ กสต. ไม่มีผล ต่อทัศนคติที่ กสต. มีต่อ คปต. และยังพบว่าความสอดคล้องระหว่างการรับรู้ความคาดหวัง ของ คปต. กับการรับรู้บทบาทของตนเองของ กสต. ก็ไม่มีผลต่อทัศนคติเช่นเดียวกัน แต่ เนื่องจากคาดว่าอาจจะมีตัวแปรอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลบ่งเงื่อนไขความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ทั้งสองโดยควบคุมตัวแปรอายุ และ ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งเป็น กสต. จากการทดสอบ พบว่า เมื่อควบคุมอายุของ กสต. แล้ว ความสัมพันธ์ระหว่างความสอดคล้องฯ และทัศนคติ ยังคงมีขนาดน้อย และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองจะลดลงในกลุ่ม กสต. ที่สูงอายุ และเมื่อควบคุมระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งปรากฏว่า ในกลุ่ม กสต. ที่ดำรงตำแหน่งมา ไม่เกิน 2 ปี พบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองน้อยมากในเชิงนี้เสรี ส่วนกลุ่ม กสต. ที่ดำรงตำแหน่งมาตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป พบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองค่อนข้างสูง ในเชิงบวก นอกจากนี้ยังพบว่า กสต. ที่รับรู้บทบาทของ คปต. ไม่ถูกต้องมีแนวโน้มที่จะ มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อ คปต.

จากผลสรุปของข้อมูลโดยส่วนรวม พบว่า กสศ.ส่วนใหญ่ร้อยละ 84.๖ มีทัศนคติที่ดีต่อ คปต. และ คปต.ร้อยละ 54.9 ก็มีทัศนคติที่ดีต่อ กสศ. เช่นเดียวกัน และทั้ง กสศ.และ คปต.ต่างก็รับรู้บทบาทของตนเอง และบทบาทของอีกฝ่ายหนึ่งได้ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่

เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้ ประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างคือ กสศ.ส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้นและประกอบอาชีพด้านการเกษตร ทำให้เป็นอุปสรรคในการเก็บรวบรวมข้อมูล เนื่องจาก กสศ.บางท่านไม่เข้าใจวิธีการกรอกแบบสอบถาม จึงต้องใช้เวลาในการอธิบายการตอบคำถาม นอกจากนี้ช่วงระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้อยู่ในช่วงเก็บเกี่ยวผลผลิตจึงทำให้ต้องใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปที่ต้องเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรที่มีลักษณะดังกล่าว จึงควรหลีกเลี่ยงช่วงระยะเวลาที่อยู่ในระหว่างเก็บเกี่ยวผลผลิต

## ABSTRACT

The objectives of this thesis, "Role Perception and Intergroup Attitudes : Some Empirical Data on the Tambon Council (TC.) and the Tambon Advisory Committee (TAC.) in Kornburi, Nakornratchasima Province " were

1. to study the relationship between the TC's socio-economic status and their own attitudes toward the TAC.
2. to study the relationship between the TC's perception on the TAC's role and their own attitudes toward the TAC.
3. to study the relationship between the congruity of the TC's perception on their own role and the TAC's expectation, as well as the TC's own attitudes toward the TAC.

The sample of 151 was the TC. and 31 was the TAC. in Amphoe Kornburi, Nakornratchasima Province.

The results of this study were as follows :

1. There was no relationship between the TC's socio-economic status and their own attitudes toward the TAC.
2. There was a significant positive relationship between the TC's perception on the TAC's role and their own attitudes toward the TAC.
3. There was no relationship between the congruity of the TC's perception on their own role and the TAC's expectation, as well as the TC's own attitudes toward the TAC.

But when the age was controlled, the degree of the relationship was higher in the old-age group. When the period of holding the position as TC. was controlled, the relationship was found in a higher positive degree for the TC-group which had been in the position for more than 3 years.

The research findings also revealed that more than half of the TC. were in the positive attitudes toward the TAC. and vice versa.

สำนักหอสมุด

## กิตติกรรมประกาศ

ความสำเร็จของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์ของ อาจารย์ ดร.ศิริชัย วัชโรทน ซึ่งได้กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้รับความกรุณาจาก ศาสตราจารย์ ดร.เสรีน ปุณณะหิตานนท์ ที่ได้ให้คำแนะนำเพิ่มเติมเพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้ง อาจารย์ ดร.สุตสวาท ทิตโรจน์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.สตีตย์ นิยมญาติ ที่ได้กรุณา ให้อธิบายบางประการ จนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงจลุลวงเป็นรูปเล่มขึ้นมา ซึ่งผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้กล่าวนามมาแล้วเป็นอย่างสูง ไว้ ณ ที่นี้

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณ คณะกรรมการสภาตำบล และ กปต.อำเภอกนครบุรี ทุกท่าน ที่ได้ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

สมใจ หวงมิตร



สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ .....	(1)
กิตติกรรมประกาศ .....	(3)
สารบัญตาราง .....	(6)
บทที่	
1. บทนำ .....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา .....	1
ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย .....	1
วัตถุประสงค์ในการวิจัย .....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ .....	8
นิยามศัพท์ .....	9
2. แนวความคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง .....	12
แนวความคิดเกี่ยวกับทัศนคติ .....	12
แนวความคิดเกี่ยวกับบทบาท .....	16
แนวความคิดเกี่ยวกับการรับรู้ระหว่างบุคคล .....	21
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย .....	25
สมมติฐานในการวิจัย .....	26
3. ระเบียบวิธีวิจัย .....	27
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง .....	27



เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย .....	27
การเก็บรวบรวมข้อมูล .....	31
การวิเคราะห์ข้อมูล .....	31
<b>4. ผลของการวิจัย .....</b>	<b>33</b>
ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มประชากร .....	33
ตอนที่ 2 ลักษณะข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้บทบาทและ ทัศนคติที่สอดคล้องกัน .....	45
ตอนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน .....	56
<b>5. สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ .....</b>	<b>66</b>
<b>ภาคผนวก</b>	
ก. แบบสอบถาม .....	73
ข. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารการพัฒนาชนบท พ.ศ.2524 .....	82
ค. จำแนกลักษณะข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติ .....	95
<b>บรรณานุกรม .....</b>	<b>99</b>

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. กสศ. จำแนกตามเพศ .....	33
2. ระดับช่วงอายุของ กสศ. ....	34
3. ระดับการศึกษาของ กสศ. ....	35
4. ระดับรายได้ของ กสศ. ....	36
5. ฐานะตำแหน่งของ กสศ. ....	37
6. ระยะเวลาดำรงตำแหน่งของ กสศ. ....	38
7. คปต. จำแนกตามเพศ .....	39
8. ระดับช่วงอายุของ คปต. ....	40
9. ระดับการศึกษาของ คปต. ....	41
10. ระดับรายได้ของ คปต. ....	42
11. คปต. แยกตามสถานภาพที่ดำรงตำแหน่ง .....	43
12. ระยะเวลาดำรงตำแหน่งของ คปต. ....	44
13. จำแนกลักษณะการรับรูบทบาทของตนเองของ กสศ. ....	45
14. จำแนกลักษณะการรับรู้ของ กสศ. ตอบบทบาท คปต. ....	47
15. การรับรู้ความคาดหวังของ คปต. ตอบบทบาทหน้าที่ของ กสศ. ....	49
16. จำแนกทัศนคติของ กสศ. ที่มีต่อ คปต. ....	51
17. จำแนกลักษณะการรับรูบทบาทของ คปต. ....	52
18. จำแนกลักษณะการรับรูบทบาทของ กสศ. ....	53
19. การรับรู้ความคาดหวังของ กสศ. ตอบบทบาทหน้าที่ของ คปต. ....	54
20. ทัศนคติของ คปต. ที่มีต่อ กสศ. ....	55

21. สมมติฐานข้อ 1.1 : กสศ.ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันน่าจะมีทัศนคติ ต่อ คปต.แตกต่างกัน .....	56
22. สมมติฐานข้อ 1.2 : กสศ.ที่มีระดับรายได้แตกต่างกันน่าจะมีทัศนคติ ต่อ คปต.แตกต่างกัน .....	57
23. สมมติฐานข้อ 1.3 : กสศ.ที่ดำรงตำแหน่งต่างกันน่าจะมีทัศนคติ ต่อ คปต.แตกต่างกัน .....	58
24. สมมติฐานข้อ 2 : ถ้า กสศ.รับรู้ว่ คปต.คาดหวังในบทบาทของตน สอดคล้องกับการรับรู้บทบาทของตนเอง กสศ.ก็จะมีทัศนคติที่ดีต่อ คปต.. 24.1 ความสัมพันธ์ระหว่างความสอดคล้องฯ, ทัศนคติ และ ระดับอายุ .....	60
24.2 ความสัมพันธ์ระหว่างความสอดคล้องฯ, ทัศนคติ และ ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง .....	61
25. สมมติฐานข้อ 3 : ถ้า กสศ.รับรู้บทบาทของ คปต.ไม่ถูกต้อง กสศ.ก็จะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อ คปต. ....	62
26. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสำคัญและคาสถิติ .....	63